

Socialer domein

Het sociaal domein kan socialer, efficiënter en effectiever. Dat gevoel wordt steeds breder gedeeld in het land. Maar hoe krijgen we dat voor elkaar? Daarover ging het op de Dag van het Bestuur, tijdens een verdiepingscollege van Albert Jan Kruijter – oprichter van het instituut Publieke Waarde – in de ochtend. Hij hield een gloedvol betoog over de inefficiëntie van de Nederlandse sociale hulpverlening en in het bijzonder de hulp aan multiprobleemgezinnen. Met zijn woorden in ons achterhoofd gingen we op pad naar woningbouwcorporatie Ons Doel om te kijken hoe deze problematiek in Leiden aangepakt wordt.

Door Maurits Luiten

Nadat we doorweekt van de regen aankwamen en ons hadden gewarmd aan een kop koffie of thee werden de sprekers aan ons geïntroduceerd door de gespreksleider van Binnenlandse Zaken, Saskia Tempelman. De sprekers waren Albert Jan Kruijter, Suzanne Bouwman, Gabriëlle van der Loo en Ingrid Linnemans. Suzanne Bouwman is manager Wonen bij Woningstichting Ons Doel. Gabriëlle van der Loo is beleidsmedewerker Schuldhulpverlening bij de gemeente Leiden. Ingrid Linnemans is directeur van Sociaal Wijkteam Leiden, waar ze advies en ondersteuning bieden aan inwoners op een tal van belangrijke vlakken – van financieel advies tot vrijwilligerswerk.

Na de introductie van de sprekers deden we een ronde door de zaal, waaruit bleek dat er in onze groep een grote verscheidenheid aan mensen zat. Er zaten niet alleen ambtenaren en raadsleden, maar ook vrijwilligers en mensen uit het bedrijfsleven. Ook kwamen mensen uit het hele land: Arnhem, Rhenen, Heerlen, Amsterdam, etc. Dit brede scala aan achtergrond en invalshoeken was mooi om te zien.

'Dit moet toch anders kunnen', luidt de consensus

Aan de sprekers werd de vraag gesteld wat hun eerste indrukken waren van het sociaal domein op het moment dat zij daarin werkzaam werden. De rode draad in alle antwoorden was toch een gevoel van verbazing. We leefden toch in een gaaf land, waar alles goed ging? Dit bleek echter helemaal niet zo rooskleurig te zijn volgens onze sprekers. Gabriëlle van der Loo had het over een "realitycheck" in haar eerste periode dat ze voor de schuldhulpverlening werkte en Albert Jan Kruijter benoemde de verbazing over de hoeveelheid instanties die bij één gezin naast en langs elkaar werken. Dit moest toch allemaal anders kunnen was de consensus. Er is een grote groep mensen die niet profiteert van het systeem zoals het nu werkt. We proberen nieuwe oplossingen toe te passen in een systeem waarin dit nauwelijks mogelijk is, dat moet snel veranderen.

De moeder aller obstakels: de beleidscultuur

Er volgde een analyse van de kansen en obstakels die er op het pad van het sociaal domein liggen. De kansen zijn prachtig, met als ultieme kans om iemands leven weer compleet op de rit te krijgen. Deze kansen zijn alleen niet zonder tegenslagen. Beetje bij beetje kwamen we bij dieperliggende obstakels terecht. Dingen als financiering en "we hebben het al zo druk" passeerde de revue. Echter kwamen we uiteindelijk uit bij de "Moeder aller obstakels": de beleidscultuur. Albert Jan Kruijter had het erover dat wij in Nederland in verhouding ontzettend veel regels hebben in verhouding tot andere landen. Het lijkt erop dat het in de Nederlandse cultuur zit om overal een regeltje voor te verzinnen, waardoor alles onnodig ingewikkeld wordt. Maar wat blijkt... Veel van deze regels zijn helemaal geen wetgeving

en er blijkt ontzettend veel mogelijk als die overbodige regels vervallen. Het veranderen van een cultuur kost alleen tijd, wat het een hardnekkig probleem maakt.

Bijlmer 2030: zo kan het ook

Afsluitend vertelde Albert Jan Kruijer een verhaal over de Bijlmer in 2030. Hij speelde de gemeente Amsterdam en wij waren een afvaardiging van de gemeente Rotterdam, die een voorbeeld wilde nemen aan hoe het in de Bijlmer ging. Door middel van vragen van onze kant en het vertellen van zijn kant schetste hij een ontzettend hoopvol beeld. Van de armste 2000 inwoners van de Bijlmer waren de schulden afgekocht. Dit opende zoveel nieuwe mogelijkheden dat zij zich zijn gaan verenigen in een coöperatie. Vanuit deze coöperatie kregen ze het voor elkaar om ouders weer te betrekken bij de scholen, regelden ze hun eigen energie, kwamen er deelauto's van Tesla en konden ze zelfs na een donatie van een woningcorporatie hun eigen huizen beheren. Op deze manier werden de meest problematische 2000 opeens succesvol en hadden ze eindelijk zekerheid en veiligheid. Ze hadden de macht om zelf hun leven te controleren. Alleen basisvoorzieningen als politie en brandweer werden nog aan de gemeente overgelaten.

Dit hoopvolle verhaal laat ons een wereld zien waarin maatschappelijke organisaties weer floreren en het groepsdenken het individualisme weer vervangt. Er is nog een lange weg te gaan, maar ik denk dat iedere aanwezige het gebouw – ondanks de regen – een stukje hoopvoller verliet.